

[This question paper contains 4 printed pages.]

2022

आपका अनुक्रमांक

B.A. (Hons.) / Programme

D

Discipline Centered Concurrent Course

SANSKRIT LITERATURE

Time : 2 Hours

Maximum Marks : 50

*(Write your Roll No. on the top immediately
on receipt of this question paper.)*

Note :- Unless otherwise required in a question, answer should be written in Sanskrit or in Hindi or in English; but the same medium should be used throughout the paper.

टिप्पणी :- अन्यथा आवश्यक न होने पर इस प्रश्न-पत्र का उत्तर संस्कृत या हिन्दी या अंग्रेज़ी किसी एक भाषा में दीजिए; परन्तु सभी उत्तरों का माध्यम एक ही होना चाहिए।

Answer all questions.

सभी प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

1. निम्न में से एक का अनुवाद करें : (5)

Translate any **one** of the following :

(i) क्लैब्यं मा स्म गमः पार्थ नैतत्त्वय्युपपद्यते ।

क्षुद्रं हृदयदौर्बल्यं त्यक्त्वोत्तिष्ठ परन्तप ॥

P.T.O.

(ii) अशोच्यानन्वशोचस्त्वं प्रज्ञावादांश्च भाषसे ।
गतासूनगतासूश्च नानुशोचन्ति पण्डिताः ॥

(iii) दूरेण ह्यवरं कर्म बुद्धियोगाद्धनञ्जय ।
बुद्धौ शरणमन्विच्छ कृपणाः फलहेतवः ॥

2. निम्न में से एक की सप्रसंग व्याख्या करें : (7)

Explain any **one** of the following with reference to the context :

(i) योगस्थः कुरु कर्माणि सङ्गं त्यक्त्वा धनञ्जय ।
सिद्धयसिद्धयोः समो भूत्वा समत्वं योग उच्यते ॥

(ii) नासतो विद्यते भावो नाभावो विद्यते सतः ।
उभयोरपि दृष्टोऽन्तस्त्वनयोस्तत्त्वदर्शिभिः ॥

3. गीता के द्वितीय अध्याय के अनुसार 'आत्मा के स्वरूप' का विवेचन करें । (8)

Describe the nature of Ātma as mentioned in the second chapter of Bhagwadgita.

अथवा / Or

श्रीमद्भगवद्गीता में 'कर्मयोग' को किस प्रकार निरूपित किया गया है । उसे अपने शब्दों में विवेचित करें ।

How "कर्मयोग" is described in "श्रीमद्भगवद्गीता" ? Explain in your own words.

4. निम्न में से किसी एक का अनुवाद करें: (5)

Translate any **one** of the following :

- (i) खगा वासोपेताः सलिलमवगाढो मुनिजनः
 प्रदीप्तोऽग्निर्भाति प्रविचरति धूमो मुनिवनम् ।
 परिभ्रष्टो दूराद्रविरपि च संक्षिप्तकिरणो
 रथं व्यावर्त्यासौ प्रविशतिशनैरस्तशिखरम् ।

- (ii) स्मराम्यवन्त्याधिपतेः सुतायाः
 प्रस्थानकाले स्वजनं स्मरन्त्याः ।
 वाष्पं प्रवृत्तं नयनान्तलग्नं
 स्नेहान्ममैवोरसि पातयन्त्याः ॥

5. निम्न में से एक की सप्रसंग व्याख्या करें: (7)

Explain any **one** of the following with reference to the context :

- (i) कः कं शक्तो रक्षितुं मृत्युकाले ।
 रज्जुछेदे के घटं धारयन्ति ॥
- (ii) प्रद्वेषो बहुमानो वा संकल्पादुपजायते ।
- (iii) दुःखं न्यासस्य रक्षणम् ।
6. “स्वप्नवासवदत्तम्” के आधार पर उदयन का चरित्र चित्रण करें। (8)

Explain the character of ‘Udayana’ according to Svapnavāsavadattam.

अथवा / Or

स्वप्नवासवदत्तम् में यौगन्धरायण की भूमिका स्पष्ट करें।

Justify the role of Yaugandharayan according to स्वप्नवासवदत्तम् ?

7. किन्हीं दो में सन्धिविच्छेद करें: (5)

Disjoin Sandhi in any **two** of the following :

नैनम्, क्लेदन्त्यापः, यद्यपि, स्त्रीस्वभावस्तु, नानुशोचन्ति ।

8. निम्न में से किन्हीं दो रेखांकित शब्दों में विभक्ति निर्देश करें: (5)

Describe the case ending in any **two** of the following :

(i) दुःखं न्यासस्य रक्षणम् ।

(ii) देहिनोऽस्मिन् यथा देहे ।

(iii) कामात् क्रोधोऽभिजायते ।

(iv) स्नेहात् ममैवोरसि पातयन्त्याः ।

(v) काले काले छिद्यते रूह्यते च ।